

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Έργο: «Ενταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο - για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο)»

Επιμορφωτικό Πρόγραμμα

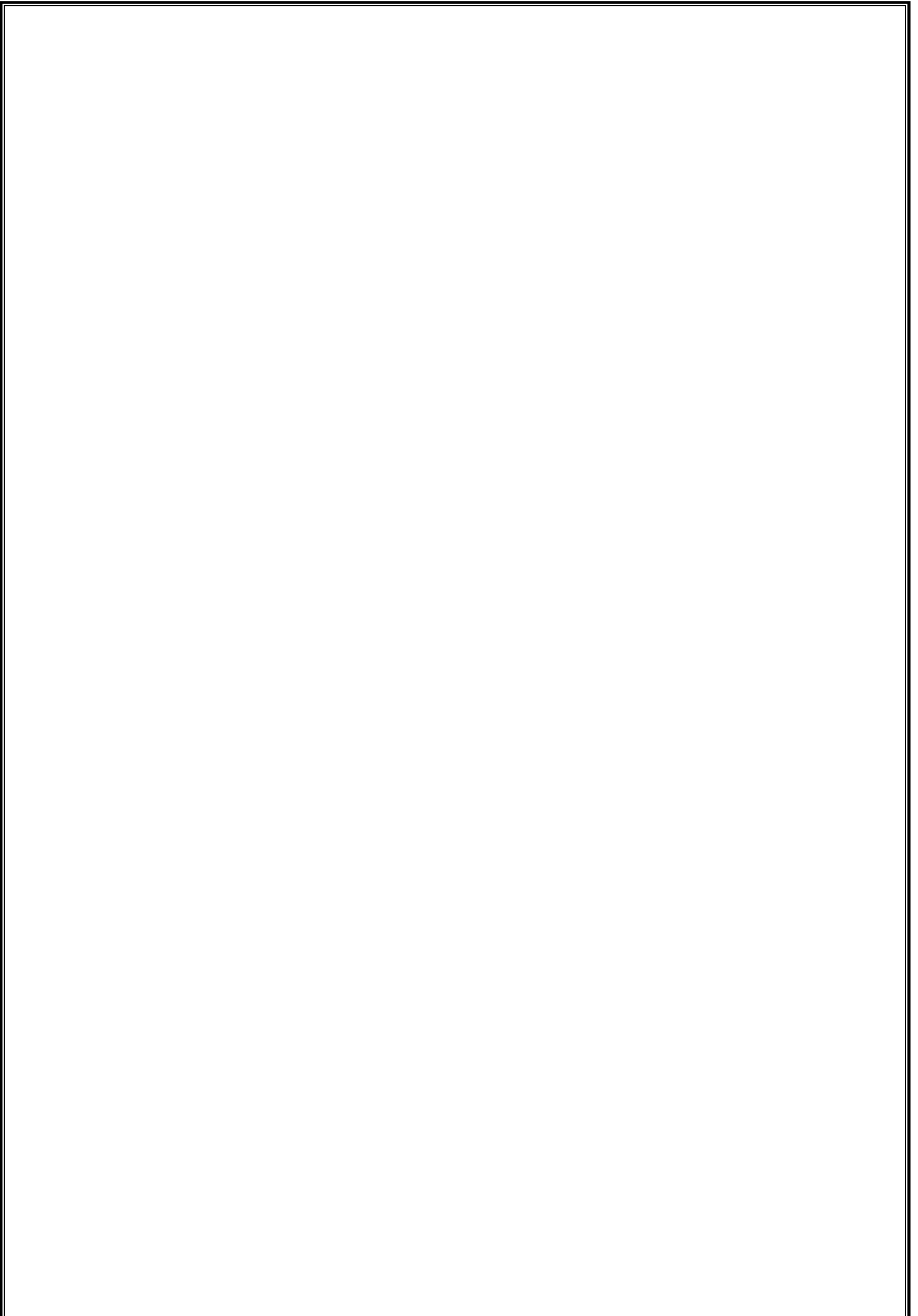
Διαπολιτισμική αγωγή και εκπαίδευση

γ' σεμινάριο
*Διδακτικές προσεγγίσεις
στη διαπολιτισμική εκπαίδευση*

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ

4, 5 & 11 Απριλίου 2008
Ξενοδοχείο Capsis
Μοναστηρίου 18
Θεσσαλονίκη

Διδακτικές προσεγγίσεις στη διαπολιτισμική εκπαίδευση

Εισαγωγικό σημείωμα

Το επιμορφωτικό πρόγραμμα «Διαπολιτισμική αγωγή και εκπαίδευση» διάρκειας 60 ωρών ολοκληρώνεται με το επιμορφωτικό σεμινάριο που έχει τον τίτλο «Διδακτικές προσεγγίσεις στη διαπολιτισμική εκπαίδευση». Τα δύο προηγούμενα σεμινάρια που πραγματοποιήθηκαν τον Μάρτιο και τον Νοέμβριο του 2007 είχαν στόχο να δημιουργήσουν μια στέρεη θεωρητική βάση, ώστε το τελευταίο αυτό σεμινάριο να συμβάλει στην εξοικείωση των εκπαιδευτικών με την ανάπτυξη διδακτικών προσεγγίσεων στο πολυπολιτισμικό σχολείο. Το σεμινάριο έχει συνολική διάρκεια 30 ώρες (15 ώρες σεμιναριακή μορφή και 15 ώρες εφαρμογές στα σχολεία). Το πρώτο μέρος αφορά τις εξής επιμέρους θεματικές: αρχές της διαπολιτισμικής διδακτικής και εναλλακτικές μεθόδους διδασκαλίας που συνδέονται με αυτήν, διδακτικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικό υλικό σε επιμέρους μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών (Ιστορία, Αρχαία Ελληνικά, θετικές επιστήμες) και τέλος, πολυτροπικά κείμενα και διαθεματικές προσεγγίσεις σε πολυπολιτισμικές τάξεις. Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει το σχεδιασμό και την εφαρμογή από πλευράς των εκπαιδευτικών μιας σύντομης διδακτικής παρέμβασης διαπολιτισμικού περιεχομένου στην τάξη τους. Για το λόγο αυτό θα πραγματοποιηθεί εκτενής συζήτηση προετοιμασίας.

Ο σχεδιασμός ενός ολοκληρωμένου, κατά το δυνατόν, επιμορφωτικού προγράμματος εκπαιδευτικών για τη διαπολιτισμική αγωγή και εκπαίδευση ήταν για εμάς μια πρόκληση. Η επιδίωξή μας ήταν, αφενός να καλύψουμε το κενό που υπάρχει σε αυτόν τον τομέα, καθώς η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε συναφή θέματα βασίζεται συνήθως σε μια τυχαία επιλογή σεμιναρίων, συχνά με επικαλύψεις και χωρίς εσωτερική συνοχή. Αφετέρου, στόχος μας ήταν να αξιοποιήσουμε την επιστημονική θεωρία που αφορά 1. την ανάπτυξη της «διαπολιτισμικής δεξιότητας» στους υποψηφίους και εν ενεργεία εκπαιδευτικούς και 2. το σχεδιασμό προγραμμάτων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης για τη βασική εκπαίδευση και την επιμόρφωσή τους. Επιπλέον, ένας άλλος σημαντικός στόχος ήταν η μετατροπή της θεωρίας σε πράξη, δηλαδή η άσκηση των εκπαιδευτικών στην εφαρμογή διαπολιτισμικά προσανατολισμένων διδακτικών προσεγγίσεων στη σχολική τάξη στο πλαίσιο του ίδιου του σεμιναρίου. Με την ολοκλήρωση του επιμορφωτικού προγράμματος ελπίζουμε ότι ανταποκριθήκαμε σε σημαντικό βαθμό στους παραπάνω στόχους, αλλά και ότι τα ερεθίσματα που δόθηκαν μπορούν να συμβάλλουν σε μία «κάτωθεν» ανανέωση της διδασκαλίας στα πολυπολιτισμικά μας σχολεία.

Μέθοδοι Διδασκαλίας και Διαπολιτισμική Διδακτική

Κατερίνα Δημητριάδου
Λέκτορας Διδακτικής Μεθοδολογίας
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
adimitriadou@uowm.gr

Αποτελεί κοινή διαπίστωση ότι η πραγματοποίηση μιας διδακτικής διαδικασίας δεν συνοδεύεται πάντοτε από το ανάλογο μαθησιακό αποτέλεσμα. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τάξεις με μαθητές που προέρχονται από ποικίλα κοινωνικο-πολιτισμικά περιβάλλοντα, καθώς ο βαθμός της εμπλοκής τους στο μάθημα καθορίζει και το βαθμό επιτυχίας της μαθησιακής τους εμπειρίας. Με άξονα προσέγγισης την επιδίωξη της εμπλοκής αυτής, στο παρόν σεμινάριο παρουσιάζονται και αναλύονται μέθοδοι, στρατηγικές και μοντέλα διδασκαλίας που διευκολύνουν την ενεργοποίηση των μαθητών των ετερογενών τάξεων στην εκπαιδευτική διαδικασία, προωθώντας ταυτόχρονα τις αρχές της Διαπολιτισμικής Διδακτικής. Τη θεωρία συμπληρώνουν ανάλογα παραδείγματα εφαρμογής.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Coelho, E. (2007). *Διδασκαλία και μάθηση στα πολυπολιτισμικά σχολεία*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο
- De Vecchi, G. (2000), *Διδάσκοντας μαζί, μαθαίνοντας μαζί*. Μτφ. Ι. Καλογνώμης. Αθήνα: Σαββάλας
- Good, T. L. & Brophy, J. E. (2000)⁸. *Looking in classrooms*. New York: Longman
- Joyce B. & Weil M. (1986)³, *Models of Teaching*. London: Prentice-Hall
- Kougl, K. (1977). *Communicating in the Classroom*. Illinois: Waveland Press
- Pont, T. (1996). *Developing Effective Training Skills. A practical guide to designing and delivering group training*. London: McGraw-Hill.
- Ευαγγέλου, Ο. (2007). *Διαπολιτισμικά Αναλυτικά Προγράμματα*. Αθήνα: τυπωθήτω
- Καραβίτη Τζ., Σακατζής Δ. & Χατζηδημητρίου Π. (2004), «Το Πορτοκάλι με την Περόνη». *Υλικό εργασίας. Θεατρικές ασκήσεις και δημιουργικές δραστηριότητες*. Αθήνα: Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση (www.TheatroEdu.gr, πρόσβ. 26.11.2007)

- Νικολάου, Γ. (2005). *Διαπολιτισμική διδακτική. Το νέο περιβάλλον – Βασικές αρχές*.
Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Παλαιολόγου, Ν. & Ευαγγέλου, Ο. (2003). *Διαπολιτισμική Παιδαγωγική. Εκπαιδευτικές, Διδακτικές και Ψυχολογικές Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Ατραπός
- Τρέσσου, Ευ. & Μητακίδου, Σ. (επιμ.) (2007). *Μειονότητες μιλούν για την εκπαίδευση των παιδιών τους. Εκπαίδευση γλωσσικών μειονοτήτων*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο

Χρήσιμοι δικτυακοί τόποι:

Ανθρώπινα δικαιώματα: www.derechos.org,
<http://www.ohchr.org/EN/Issues/Pages/WhatareHumanRights.aspx> (Πρόσβ. 25.12.2007)

Εκπαίδευση (UNESCO):
http://portal.unesco.org/education/en/ev.phpURL_ID=48712&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html
(Πρόσβ. 25.12.2007)

Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα:
<http://eycb.coe.int/eycbwwwroot/hre/index.asp> (Πρόσβ. 25.12.2007)

Εκπαιδευτικό πακέτο διαπολιτισμικής εκπαίδευσης COMPASS:
<http://eycb.coe.int/edupack/default.htm> (Πρόσβ. 25.12.2007)

Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση (www.TheatroEdu.gr,
πρόσβ. 25.12.2007)

Πολυτροπικά κείμενα στην πολυπολιτισμική τάξη

Κατερίνα Δημητριάδου
Λέκτορας Διδακτικής Μεθοδολογίας
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
adimitriadou@uowm.gr

Οι λειτουργίες αναπαράστασης και επικοινωνίας, τα τελευταία χρόνια, έχουν μετατοπιστεί από το γλωσσικό κείμενο στην εικόνα και από τη σελίδα ή το βιβλίο στην οθόνη. Δεδομένου ότι το σχολείο δε θα πρέπει να μείνει αδιάφορο σ' αυτήν την αλλαγή, είναι σκόπιμο να συμπεριλάβει στις διδακτικές πρακτικές που εφαρμόζει και ένα νέο προσανατολισμό: να αναπτύξει τις δεξιότητες των μαθητών αναφορικά με την πρόσληψη και επεξεργασία πολυτροπικών κειμένων, έτσι ώστε να βελτιωθούν οι αντιληπτικές, σημασιοδοτικές και ερμηνευτικές ικανότητές τους. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις πολυπολιτισμικές τάξεις, καθώς η εικόνα ή ο ήχος – μεταξύ άλλων – μπορούν να αποτελέσουν πεδία για την αφήγηση προσωπικών ιστοριών και την αισθητοποίηση ιδιαιτεροτήτων σε αλλοεθνείς μαθητές, αλλά και αφορμές αντίδρασης σε πολιτισμικές διακρίσεις ή κοινωνικούς αποκλεισμούς.

Αναλύοντας τα δομικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά των πολυτροπικών κειμένων, το παρόν σεμινάριο επιδιώκει την καλλιέργεια ενός *οπτικού γραμματισμού* (από μαθητές και εκπαιδευτικούς), έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η διδακτική αξιοποίηση των κειμένων αυτών στο μαθησιακό περιβάλλον του σχολείου.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Barthes, R. (1997). *Εικόνα – Μουσική – Κείμενο*. Αθήνα: Πλέθρον
- Chapman, L. (1993). *Διδακτική της Τέχνης. Προσεγγίσεις στην καλλιτεχνική αγωγή*. Αθήνα: Νεφέλη
- Decker, D. (1982), Αστεριζ: «Αυτοί οι Γάλλοι είναι τρελοί». Στο Κολιοδήμος Δ. (σύντ.), *Τα κόμικς*. Αθήνα: Αιγόπερως, σσ. 13-46
- Kress, G. & Van Leeuwen, Th. (1996). *Reading Images: the Grammar of Visual Design*. London: RKP
- Γρόσδος, Σ. & Ντάγιου, Ε. (2003). *Γλώσσα και τέχνη. Γλωσσικές δραστηριότητες για το Δημοτικό Σχολείο σύμφωνα με τη λειτουργική χρήση της γλώσσας*. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
- Δημητριάδου, Κ. (2007). Η εικόνα ως συγκείμενο της γλωσσικής διδασκαλίας: Η περίπτωση των εγχειριδίων της γλώσσας για τους μουσουλμανόπαιδες της Θράκης. Στο Κ. Ντίνας & Α. Χατζηπαναγιωτίδη (Επιμ.). *Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου «Η ελληνική γλώσσα ως δεύτερη/ξένη. Έρευνα, Διδασκαλία, Εκμάθηση*». Π.Δ.Μ., Παιδαγωγική Σχολή, Εργαστήριο

- Μελέτης της Γλώσσας και Προγραμμάτων Γλωσσικής Διδασκαλίας, σσ. 196-223. Θεσσαλονίκη: University Studio Press
- Έκο, Ου. (1982). Ο μύθος του Σούπερμαν. Στο Κολιοδήμος Δ. (σύντ.), *Τα κόμικς*. Αθήνα: Αιγόκερως, σσ. 102-121
- Έκο, Ου. (1989). *Θεωρία Σημειωτικής*. Αθήνα: Γνώση
- Έκο, Ου. (1992). *Πολιτιστικά Κοιτάσματα*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής
- Κοζάκου-Τσιάρα, Ό. (1991). *Εισαγωγή στην εικαστική γλώσσα*. Αθήνα: Gutenberg
- Κωνσταντινίδου – Σέμογλου, Ν. (2001). *Κόμικς, παιδί και αστείο*. Αθήνα: Εξάντας
- Κωνσταντινίδου-Σέμογλου, Ου. & Θεοδωροπούλου, Μ. (2005). «Οπτικό, λεκτικό ερέθισμα και άγνωστη λέξη». Στο Ου. Κωνσταντινίδου-Σέμογλου (επιμ.), *Εικόνα και Παιδί* (σελ. 37-50). Θεσσαλονίκη: cannot not design.
- Ματλάρ, Α., Ντορφμάν, Α. (1982). *Ντόναλντ ο απατεώνας ή Η διήγηση του υπεριαλισμού στα παιδιά*. Αθήνα: Ύψιλον
- Μυρογιάννη, Έ. (2003). Ο λόγος των εικόνων. Ανακοίνωση στο 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «*Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη*» στη Σύρο, 9-11 Μαΐου 2003.
- Σφυρόερα, Μ. (2003). *Διδακτική Μεθοδολογία. Η επεξεργασία της εικόνας στη σχολική τάξη*. Κλειδιά και Αντικλειδιά. Αθήνα: Υπ.Ε.Π.Θ.-Πανεπιστήμιο Αθηνών (<www.kleidiakaiantikleidida.net> πρόσβ. 26.11.2007).
- Χατζησαββίδης, Σ. (2005). «Από την παιδαγωγική του γραμματισμού στους πολυγραμματισμούς: νέες τάσεις, διαστάσεις και προοπτικές στη διδασκαλία της γλώσσας». Στο Κ. Μπαλάσκας & Κ. Αγγελάκος (επιμ.), *Γλώσσα και λογοτεχνία στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση* (σελ.35-52). Αθήνα: Μεταίχμιο
- Χοντολίδου, Ε. (1999). «Εισαγωγή στην έννοια της πολυτροπικότητας». *Γλωσσικός Υπολογιστής* 1 (1), 115-118.

Υλοποίηση στόχων της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μέσα από το μάθημα της Ιστορίας

Μαρία Ευσταθίου,
Φιλολόγος, Διδάκτωρ Παιδαγωγικής
mefstath@edlit.auth.gr

Την τελευταία δεκαετία η πληθυσμιακή σύνθεση του μαθητικού δυναμικού έχει μεταβληθεί στο ελληνικό σχολείο δημιουργώντας νέα δεδομένα στη σχολική πραγματικότητα. Η πολυπολιτισμική σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού διαφοροποιεί το μαθησιακό περιβάλλον του σχολείου, προσφέρει ευκαιρίες για εμπλουτισμό της μαθησιακής διαδικασίας, ταυτόχρονα, όμως, επιβάλλει στον εκπαιδευτικό την ανάγκη για κατοχή εξειδικευμένης γνώσης, η οποία θα βασίζεται στις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Η παρούσα εισήγηση επιχειρεί να αξιοποιήσει τους στόχους της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στο σχεδιασμό της διδασκαλίας και στην οργάνωση μαθησιακών δραστηριοτήτων, οι οποίες λειτουργούν προς όφελος όλων των μαθητών που φοιτούν σε μικτές τάξεις. Ειδικότερα, προτείνει ευέλικτες μεθόδους διδασκαλίας, εναλλακτικούς τρόπους προσέγγισης της διδακτέας ύλης του μαθήματος της Ιστορίας, τρόπους που ενσωματώνουν την «πολιτισμική περιουσία του άλλου» στη μαθησιακή διαδικασία και καλλιεργούν το διάλογο μεταξύ των πολιτισμών.

Βιβλιογραφία:

- Altrichter, H., P. Posch & B. Somekh (2001). *Οι εκπαιδευτικοί ερευνούν το έργο τους: μια εισαγωγή στις μεθόδους της έρευνας δράσης* / μτφ. Μ. Δεληγιάννη. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Ευσταθίου-Καραγεωργιάκη, Μ. (2007). *Σύγχρονες μεθοδολογικές προσεγγίσεις στη διδασκαλία της Ιστορίας. Εφαρμογές στο γυμνάσιο και στο λύκειο*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Κόκκινος, Γ. (1998). *Από την Ιστορία στις ιστορίες*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Μαυροσκουφής, Δ. (2005). *Αναζητώντας τα ίχνη της Ιστορίας. Ιστοριογραφία, διδακτική μεθοδολογία και ιστορικές πηγές*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- ΥΠ.Ε.Π.Θ.-Π.Ι. (2001). *Διαθεματικό Εκπαιδευτικό Υλικό για την Ευέλικτη Ζώνη Καινοτόμων Δράσεων, Γυμνάσιο, τ. Β' - Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, Εκφάνσεις Τέχνης*. Αθήνα.
- Χρυσουφίδης, Κ. (1994). *Βιωματική-επικοινωνιακή διδασκαλία: η μέθοδος project*. Αθήνα: Gutenberg.

Αρχές μιας διαπολιτισμικά προσανατολισμένης διδασκαλίας

Αναστασία Κεσίδου
Λέκτορας Συγκριτικής Παιδαγωγικής και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης
Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής
Φιλοσοφική Σχολή, Α.Π.Θ.
Πανεπιστημιούπολη – 541 24 Θεσσαλονίκη
Τηλ./φαξ: 2310 997580
e-mail: akesidou@edlit.auth.gr

Παρόλο που τα τελευταία χρόνια γίνεται συχνά λόγος για την αναγκαιότητα της εισαγωγής της διαπολιτισμικής διάστασης στην εκπαίδευση και το σχολείο, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι παραμένει εν πολλοίς άγνωστο τι σημαίνει αυτό πρακτικά για τη διδασκαλία. Η εισήγηση θα εστιάσει στην ανάπτυξη διδακτικών προσεγγίσεων διαπολιτισμικού περιεχομένου στη μικτή σχολική τάξη. Η «μικτή» τάξη ορίζεται εδώ ως τάξη που απαρτίζεται από μαθητές που προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα αλλά και ως τάξη με μαθητές διαφορετικών μαθησιακών επιδόσεων. Σε αυτό το πλαίσιο ο στόχος είναι διττός: Από τη μια μεριά, να δημιουργηθούν συνθήκες γλωσσικής και πολιτισμικής επαφής και ανταλλαγής στο πλαίσιο ολόκληρης της τάξης και του σχολείου και από την άλλη να ενισχυθεί η μαθησιακή πορεία όλων των μαθητών. Ειδικότερα, η εφαρμογή των αρχών μιας διαπολιτισμικά προσανατολισμένης διδασκαλίας αποβλέπει στην αξιοποίηση των γλωσσικών και πολιτισμικών διαφορών που υφίστανται μέσα στη μικτή σχολική τάξη προς όφελος όλων των μαθητών, τόσο των μειονοτικών, όσο και των γηγενών και μάλιστα βάσει του ισχύοντος Προγράμματος Σπουδών. Επίσης, αποβλέπει στην εύρεση λύσεων για την επιτυχή ενσωμάτωση των δίγλωσσων παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στην καθημερινή σχολική πρακτική. Ένας βασικός στόχος είναι η ανάπτυξη στους μαθητές *διαπολιτισμικής συνείδησης* και ικανότητας για *διαπολιτισμική επικοινωνία*. Προκειμένου τα παραπάνω να γίνουν πραγματικότητα, είναι αναγκαία η «διαπολιτισμική διεύρυνση» των Προγραμμάτων Σπουδών, η υπέρβαση της δασκαλοκεντρικής λογικής οργάνωσης της διδασκαλίας και η αξιοποίηση σύγχρονων μεθόδων που συνάδουν με τις αρχές της διαπολιτισμικής διδακτικής. Τέλος, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ενεργοποίηση των εκπαιδευτικών της πράξης, έτσι ώστε «να πάρουν την κατάσταση της πολυπολιτισμικής τάξης τους στα χέρια τους».

Βιβλιογραφία

Altrichter, H./ Posch, P./ Somekh, B. (2001), *Οι εκπαιδευτικοί ερευνούν το έργο τους: μια εισαγωγή στις μεθόδους της έρευνας δράσης*, μτφ. Μ. Δεληγιάννη, Αθήνα: Μεταίχμιο.

Coelho, E. (2007), *Διδασκαλία και μάθηση στα πολυπολιτισμικά σχολεία*, επιστ. επιμ. Ε. Τρέσσου/ Σ. Μητακίδου, μτφ. Ομάδα εκπαιδευτικών, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Δημητριάδου, Κ./ Ευσταθίου, Μ. (2008), *Διδακτικές προσεγγίσεις σε μικτές τάξεις*, στον υπό δημοσίευση Οδηγό επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, Έργο «Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο)»

Ευαγγέλου, Ο. (2007), *Διαπολιτισμικά Αναλυτικά Προγράμματα*, Αθήνα: τυπωθήτω.

Καλαϊτζοπούλου, Μ. (2001), *Ο εκπαιδευτικός ως στοχαζόμενος επαγγελματίας*, Αθήνα: τυπωθήτω.

Κεσίδου, Α. (2007), *Διδακτικές προσεγγίσεις στο πολυπολιτισμικό σχολείο: αρχές της Διαπολιτισμικής Διδακτικής*, εισήγηση στην επιστημονική Δημερίδα με τίτλο: «Διδασκαλία και μάθηση στο πολυπολιτισμικό σχολείο: διδακτικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικό υλικό», Α.Π.Θ., 10 και 11/12/2007.

Νικολάου, Γ. (2005), *Διαπολιτισμική Διδακτική. Το νέο περιβάλλον – Βασικές αρχές*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση μέσα από τις Φυσικές Επιστήμες

Σουλτάνα Β. Λευκοπούλου
Δρ. Χημείας, M.Ed.
Σχολική Σύμβουλος
lefk@hol.gr

Οι Φυσικές Επιστήμες αποτελούν νοητική δραστηριότητα με στόχο την αναζήτηση της αλήθειας και η αναζήτηση αυτή τις κάνει να ξεπερνούν τις ανθρωπίνες διαφορές.

Οι πτυχές του πολιτισμού επηρεάζουν τις Φυσικές Επιστήμες αλλά τα πολιτισμικά θέματα δεν καθορίζουν τους ισχυρισμούς των Φυσικών Επιστημών. Οι επιστήμονες προτείνουν αλλά, τελικά, μετά από συζήτηση και διαπραγμάτευση, ο φυσικός κόσμος είναι εκείνος που κρίνει την επάρκεια των όσων υποθέτουμε γι' αυτόν.

Το ότι οι επιστήμονες μεταφέρουν τις πολιτισμικές αποσκευές τους δεν υπονοεί υποκειμενικότητα στις ανακλύψεις τους. Στην πορεία της επιστήμης επιστήμονες από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα έχουν κτίσει ο ένας πάνω στο έργο του άλλου. Οι Φυσικές Επιστήμες και ο πολιτισμός βρίσκονται σε συνεχή και σύνθετη αλληλεπίδραση.

Στην παραπάνω προοπτική συμβάλλει η διδασκαλία της ιστορίας των Φυσικών Επιστημών, σε επίπεδο ευρύτερο από την παράθεση παρενθετικών ανεκδότων, η σύνδεση του γνωστικού περιεχομένου με την πραγματικότητα της καθημερινής ζωής καθώς και η μελέτη προβλημάτων που σχετίζονται με την επιστημονική και τεχνολογική ανάπτυξη.

Η Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία από διαπολιτισμική οπτική

Βασίλειος Ι. Τσιότρας
Δρ Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας
Ειδικός Επιστήμονας
Τμήματος Φιλοσοφίας & Παιδαγωγικής ΑΠΘ

Κατά κοινή ομολογία το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στήριξε την παραδοσιακή αντίληψη για το σχολείο, καθώς ήταν στενά συνδεδεμένο με ιδεολογικά σχήματα (φρονηματιστικός, χαρακτήρας, εθνοκεντρισμός, τυπολατρία) υπηρετώντας την προσπάθεια για καλλιέργεια του εθνικού γλωσσικού οργάνου, ώστε να πιστοποιηθεί η συνέχεια της εθνικής μας ταυτότητας («εθνική διαπαιδαγώγηση»). Στις αρχές όμως του 21^{ου} αι. το ελληνικό σχολείο έχει αποκτήσει πλέον πολυπολιτισμική διάσταση με την ενσωμάτωση μαθητών από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και της Εγγύς Ανατολής ως συνέπεια προσφυγικών και μεταναστευτικών ρευμάτων, ενώ οι διδακτικές πρακτικές του δεν έχουν ακόμη προσαρμοστεί στις σύγχρονες ανάγκες. Από την άλλη, βασικός στόχος του σύγχρονου σχολείου θεωρείται να διαμορφώσει «ελεύθερους και δημοκρατικούς πολίτες όχι μόνο της χώρας μας αλλά και της Ενωμένης Ευρώπης».

Με αυτή τη λογική, καταβάλλεται προσπάθεια στο πλαίσιο αυτού του σεμιναρίου να μελετηθούν τα νέα εγχειρίδια της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας του Γυμνασίου, ώστε να εξεταστεί αν εκπληρώνουν τον παραπάνω στόχο. Ειδικότερα, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στις εικόνες του εθνικού «Εαυτού» και των άλλων λαών της Αρχαιότητας, όπως παρουσιάζονται στα αποσπάσματα αρχαιοελληνικών κειμένων που ανθολογούνται στα εγχειρίδια αυτά. Έτσι, διαπιστώνεται ότι, ενώ παρουσιάζονται θετικά χαρακτηριστικά της έσω-ομάδας (Ελλήνων) στοχεύοντας στη διατήρηση μιας κατά το δυνατό θετικότερης κοινωνικής ταυτότητας, δεν αποδίδονται εμφανείς αρνητικοί προσδιορισμοί για την έξω-ομάδα (τους άλλους λαούς). Το γεγονός αυτό αποτελεί σαφέστατα σημαντική βελτίωση σε σχέση με το παρελθόν. Η παρουσίαση αυτή εστιάζεται στους μαθητές που ανήκουν στην κυρίαρχη ομάδα, καθώς η διαπολιτισμική αγωγή νοείται και ως πολιτική αγωγή αλλά και αντιρατσιστική εκπαίδευση. Με άλλα λόγια, εξετάζεται πως το μάθημα της ΑΕΓΓ μπορεί να συντελέσει στην εσωτερίκευση από τους μαθητές της πλειονότητας βασικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων (αποδοχή του διαφορετικού, απαλλαγή από προκαταλήψεις και ρατσιστικές αντιλήψεις) που συνάδουν με τη στοχοθεσία της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Βαρμάζης, Ν. Δ., (1999), *Διδακτική των Αρχαίων Ελληνικών, Από την παράδοση στην ανανέωση της διδακτικής μεθόδου*, Αθήνα: Πατάκης.

Δαμανάκης, Μ., (2004), *Η Εκπαίδευση των παλινοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα. Διαπολιτισμική προσέγγιση*, Αθήνα: Gutenberg.

Στενού, Κ., (1998), *Εικόνες του Άλλου, Η ετερότητα: Από τον μύθο στην προκατάληψη*, μτφ. Σ. Μπενβενίστε και Μ. Παπαδήμα, Αθήνα: Εξάντας-UNESCO.

Τσάφος, Β., (2004), *Η διδασκαλία της Αρχαίας ελληνικής Γραμματείας και Γλώσσας, Για μια εναλλακτική μαθητεία στον αρχαίο κόσμο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Φραγκουδάκη, Α. / Δραγώνα, Θ. (1997) (επιμ.), «*Τι είν' η πατρίδα μας;*» *Εθνοκεντρισμός στην Εκπαίδευση*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.